

De overheid en (haar) domeinnamen – belangenverstrengeling of besluiteloosheid?

Op 9 juli jongstleden verscheen de kabinetsnota *Toetsing werkwijze Stichting Internet Domeinregistratie Nederland (SIDN)*.¹ Uit de Nota blijkt onder meer dat het kabinet het voornemen heeft om “in overleg met alle belanghebbenden beleid te ontwikkelen om op basis van de voorliggende rapportage te komen tot een nadere vaststelling van de relatie overheid – SIDN.” De kernvraag is kennelijk: wie gaat er over .nl? De overheid acht zich soeverein over het .nl domein, terwijl de SIDN haar bevoegdheid tot uitgifte van .nl domeinnamen meent te ontleen aan delegatie door verantwoordelijke organisaties in de vs.

Een rechtstreekse strijd met de wetgever op dit punt zal de SIDN vermoedelijk verliezen. Interessanter is echter om eens stil te staan bij twee bezwaren die de SIDN heeft aangevoerd tegen overheidsingrijpen. Volgens de SIDN moet de overheid zich zo min mogelijk bemoeien met domeinnaamuitgifte, enerzijds omdat er geen juridische grondslag is voor overheidsingrijpen en anderzijds omdat de overheid zelf een grote belanghebbende is.

De juridische grondslag voor een eventueel ingrijpen door de overheid lijkt mij op zich aanwezig. Artikel 4.2 van de Telecommunicatiewet regelt de uitgifte van door OPTA van nummers die zijn opgenomen in een nummerplan. Het kabinet is blijkens de nota mijns inziens terecht van oordeel dat domeinnamen nummers zijn² en dus voorwerp kunnen zijn van een nummerplan. Als de overheid er voor kiest om een nummerplan voor domeinnamen vast te stellen, dan vindt de uitgifte voortaan plaats door OPTA. Daarmee hoeft de rol van de SIDN op zich nog niet te zijn uitgespeeld: mijns inziens kan OPTA, als zij dat wil en als de SIDN daarmee instemt, haar bevoegdheid tot uitgifte van domeinnamen mandateren aan de SIDN door een wijziging van het Besluit mandaat, volmacht en machtiging OPTA. In zo'n constructie kan de SIDN zelfs een 'onafhankelijke' stichting blijven, zij het dat OPTA dan wel de bevoegdheid heeft om algemene of specifieke instructies te geven en ook de bevoegdheid behoudt om zelf domeinnamen uit te geven. Het eerste bezwaar van de SIDN is derhalve niet overtuigend.³

De directeur van de SIDN heeft gelijk wanneer hij stelt dat de overheid een grote belanghebbende is bij het proces van domeinnaamuitgifte. De verschillende overheden bezitten samen duizenden domeinnamen en zijn ook regelmatig partij geweest bij juridische procedures over domeinnamen. Zo heeft de Staat bijvoorbeeld de macht herwonnen over staten-generaal.nl, ministers.nl, regering.nl, miljoenennota.nl, prinsjesdag.nl, troonrede.nl, zekamer.nl, maar moet zij het blijven stellen zonder betuwe-route.nl, tweedekamer.com, kamer.nl en verkiezingen.nl.⁴ Maar maakt het feit dat de overheid zelf domeinnamen gebruikt – en daar zelfs procedures over voert – haar *dus* ongeschikt om ten aanzien van domeinnamen beleid te formuleren en uit te voeren? Dat lijkt mij te stellig. De dubbelrol van de overheid in het economisch en maatschappelijk verkeer lijdt slechts tot problemen wanneer zij haar eigen belang als organisatie laat prevaleren boven het algemeen belang. Daarvan zijn op zich voldoende voorbeelden. Dat de vervuiler betaalt voor bodemsanering

¹ <http://www.minvenw.nl/cend/bsg/brieven/data/994684262.doc>.

² Over de vraag of domeinnamen nummers zijn in de zin van de Telecommunicatiewet is in *Mediaforum* een kortstondige pennenstrijd gevoerd; zie N.A.N.M. van Eijk, 'Domeinnamen zijn nummers!', *Mediaforum* 2000-11/12, pp. 360-363 en H.W. Wefers Bettink en K. Gilhuis, 'Domeinnamen zijn geen nummers!', *Mediaforum* 2001-1, pp. 9-10, met reactie Van Eijk.

³ Los van de specifieke grondslag in de Telecommunicatiewet kan men zich overigens afvragen of het de overheid vrij zou staan om het 'bezit' van de SIDN te 'nationaliseren', dat wil zeggen onteigenen, mede in het licht van het Eerste Protocol bij het EVRM. Ook is niet duidelijk wat er zou gebeuren met de reeds uitgedeelde domeinnamen. Worden dat dan ook 'toekenningen' (vergunningen)?

⁴ De desbetreffende uitspraken zijn te vinden op <http://www.domeinnaamjurisprudentie.nl>, met uitzondering van verkiezingen.nl (Pres. Rb. Amsterdam 5 juli 2001, KG 01/114& P, Staat/Vereniging Dingies)

is weliswaar verdedigbaar vanuit het algemeen belang, maar komt vooral de overheid als grootgrondbezitter goed uit. Dat de wetgever nog steeds het bodemrecht van de fiscus niet heeft afgezwakt of afgeschaft lijkt vooral te zijn geïnspireerd door de wens van de fiscus om dit incasso-instrument niet kwijt te raken.

De overheid moet haar ingrijpen in de tot dusver zorgeloze onafhankelijkheid van de SIDN dus niet laten inspireren door haar eigen belang als internetgrootgebruiker, maar louter door het algemeen belang. Het aanhoudende gezeur over het voorkeursrecht van gemeenten op de met hun naam overeenkomende .nl domeinnaam toont aan dat dit nog moeite kost. Het doet denken aan het gemeentebestuur dat in de directe omgeving van het stadhuis een aangename autoluwe zone creëerde, die overigens in de rest van de gemeente verkeerschaos met zich meebracht.

Als de overheid daadwerkelijk vindt dat zij, vanuit het algemeen belang gezien, een beter recht heeft op bepaalde domeinnamen dan anderen, dan doet zij er beter aan om een lijst op te stellen met (wat mij betreft maximaal honderd) voorbehouden domeinnamen. Procederen over andere domeinnamen moet zij dan achterwege laten. Of, nog beter, alle overheidsinformatie voortaan onder overheid.nl aanbieden: betuweroute.overheid.nl voor informatie over de Betuweroute, verkiezingen.overheid.nl voor kiezersvoorlichting. [Overheid.nl](http://overheid.nl) is nu al de *portal* van de overheid op internet dus veel aanpassingen zal het niet vergen. Dan weet iedereen al snel dat alles onder overheid.nl van de overheid is en ook dat alles wat daar niet onder staat, *niet* van de overheid is. Einde verwarring onder gebruikers, einde procedures tegen registranten. En als men overheid.nl te lang vindt, dan is er altijd nog gov.nl. De Britse overheid heeft al jaren genoeg aan gov.uk; bovendien heeft de SIDN gov.nl speciaal voor de overheid gereserveerd. Er zijn goede argumenten aan te dragen voor het onderbrengen van domeinnaamuitgifte bij de overheid, maar de motieven moeten zuiver blijven.

Remy Chavannes